

REDACTIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe șase luni .. 10 "

Pe o lună .. 2 "

M-ri de Duminică pe un 4

coroane.

Patria România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe un 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

4079/1906 B. sz.

Ó Felsége a király nevében!

A nagyváradai kir. törvényszék mint esküdt bíróság dr. Csulyok Béla kir. törvényszéki bírő elnökleite alatt Korn Lajos kir. törvényszéki bírő és Vámosy Mihály kir. törvényszéki bírő, valamint Váradi Imre kir. törvényszéki aljegyző mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellett a kir. ügyészségnek 33327/1905 k. ü. számú vádiratában nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétsége miatt foglalt vád felett a kir. törvényszéknek mint esküdt bíróságnak 2041/1906 B. szám alatt kelt végzése folytán dr. Barothy Pál kir. alügyész, mint közvádlónak, szabadlábonlevő Indrejka Ábrahám vádlottnak dr. Marsieu Jusztin ügyvéd mint védőnek jelentésében az 1906 évi február hó 20-ik napján Nagyváradon megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg

ITÉLT:

A kir. törvényszék mint esküdt bíróság annak alapján, hogy az esküdtek Indrejka Ábrahám vádlottra vonatkozólag feltett következő főkérdésre: Bűnös-e Indrejka Ábrahám vádlott mint szerkesztő abban, hogy az Aradon Bocu Szever felelős szerkesztősége és Nichin György kiadói felelősége alatt megjelenő »Tribuna« című politikai lap 1905 évi június hó 6-ik napján kiadott 96 számában a politikai hullámokból cím alatt közzétett cikknek az 1905 évi december hó 4-ik napján 23327/1905 k. ü. szám alatt kelt vádiratban megjelölt szavaival a Magyarországhoz tartozó lakó román nemzetiségét a magyar nemzetiség elleni gyűlöletre izgatta? hétnél több szavazattal igen-nel feleltek.

Indrejka Ábrahám vádlottat aki 20 éves, görkel. vallásu borosjenői születésű, kékesi lakos, elemi iskolai okleveles tanító, nőtlen, ír, olvas, katona nem volt, vagyontalan a btkv. 172 §-ának 2-ik bekezdésében ütköző nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségében bíróság is bűnösnek mondja ki s ezért a btkv. 172 §-a alapján elítéli hat (6) hónapi államfogházra mint fő és az 1892 évi 27 t.-cz. ben meghatározott cézlokra és módon a nagyváradai kir. ügyészségnél végrehajtás terhe alatt lefizetendő ötsz (500) korona pénz mint mellékbüntetésre a mely pénzbüntetésre vonatkozólag a kir. törvényszék kimondja, hogy első sorban az 1848 évi 18 t.-cz. 30 § 3 pontja alapján a »Tribuna« című politikai lap biztosítékából lesz levonandó s a megyiben levonható avagy vádlotton behajtható nem lenne a btkv. 53 §-a értelmében ötven (50) napi államfogházra lesz átváltoztatandó.

A Bp. 574 § 4-ik bekezdése és az 1848 XVII t.-cz. 35 §-a értelmében kötelezi a »Tribuna« című lap kiadóját arra, hogy jelen ítéletet jogerőre emelkedése után a legközelebb megjelenő számában az 1848 évi 18 t.-cz. 35 §-ában meghatározott kétszáz (200) kor. pénzbüntetés terhe alatt közzétegye.

A bp. 480 §-a alapján kötelezi vádlottat, hogy az eddig felmerült 8 korona 75 fillér eljárási és a még felmerülendő bünygyi költségeket a fennálló szabályok értelmében a m. kir. államkincstárnak térítse meg, mely bünygyi költségeket azonban vádlott vagyontalansága miatt az 1890 évi 43 t.-cz. 4 §-a alapján egyelőre be nem hajthatónak nyilvánítja.

Végül jelenítélet jogerőre emelkedése után a B. P. 108 § utolsó bekezdése értelmében Temesvármegye tanfelügyelőjének mint vádlott felügyeleti hatóságának megküldeni rendeli.

INDOKOK:

Az esküdtek Indrejka Ábrahám vádlottra vonatkozólag feltett főkérdést igennel döntvén el, ekként Indrejka Ábrahám vádlottnak a főkérdésben meg-

határozott bűncselekményben való bűnőségét hét-nél több szavazattal megállapították.

Mint hogy pedig a főkérdésben körvonalzott tényállás a btkv. 172 § 2-ik bekezdésébe ütköző nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségének alkat elemi foglaltatja magában,

ennélfogva Indrejka Ábrahám vádlottat ezen bűncselekményben bíróság is bűnösnek kimondani s a btk. 172 §-a alapján megbüntetni kellett.

A büntetés kiszabásánál vádlott fiatal kora és büntetlen előélete enyhítőleg, ellenben az inkriminált cikkben foglalt izgató kifejezések sokasága súlyosítólag vétetett figyelembe s ezen súlyosító és enyhítő körülmények mérlegelése után az elkövetett bűncselekménnyel s vádlott bűnöségi fokával az ítélet rendelkező részében meghatározott büntetést találta a kir. törvényszék arányban állónak.

Az ítélet egyéb rendelkezései a felhívott törvényszakaszokon alapulnak.

Nagy-Váradon, 1906 évi febr. hó 26-ik napján.

Dr. Csulyok Béla,

esküdtbírósági elnök.

Váradi Imre,

esküdtbírósági jegyző.

3613/1906 B. sz.

Hivatalos másolat.

Ó Felsége a király nevében a m. kir. Curia

nyomtatvány útján elkövetett izgatás vétségével vádlott Indrejka Ábrahám ellen a nagyváradai kir. törvényszék, mint esküdt bíróság előtt folytatott tett s ugyanott 1906. évi február hó 26-án 4079. sz. a ítélettel elintézett bünygyi ügyet a vádlottnak és védőjének írásban indokolt semmisségi panasza folytán 1906. évi szeptember hó 13-ik napján tartott nyilvános tanácsülésében vizsgálat alá vevén, következő

VÉGZÉST hozott:

A semmisségi panasz visszautasítottatik.

INDOKOK.

A vádlott és védője a bp. 385. §. 1. a) pontja alapján azért jelentettek be semmisségi panaszt, mert a bevádolt cikk nem tartalmaz nemzetiség elleni izgatást.

Mint hogy azonban a bejelentők nem jelöltek meg semmisségi okot, vagyis oly tény, melynél fogva a vádlott terhére rótt tett az esküdteknek azon felül nem vizsgálható megállapítása dacára, hogy a vádlott a román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen gyűlöletre izgatta, nem volna az anyagi büntetőjog rendelkezései alá vonható: a semmisségi panasz e része, mint a bp. 390. és 430. §. ellenére világosan meg nem jelölt, a bp. 434. §-a értelmében visszautasítandó volt.

Ugyanazoknak a bp. 385. §. 3. pontja alapján bejelentett semmisségi panasza mint a törvényben kizárt, abp. 434. §-a alapján azért utasított vissza, mert a vádlott ellen kimondott államfogházbüntetésnek pénzbüntetésre való átváltoztatását a btk. 92. §-a nem engedi meg, ez irányban tehát semmisségi panasznak nincs helye.

Kelt Budapesten, 1906. évi szeptember hó 13-ik napján.

Bernáth Géza sk.

Tarnai János sk. előadó.

O hotărîre a Croaților. Se anunță din Zagrad, că partidul *Starcevićs* a hotărît să nu ia parte la festivitățile ce se vor aranja cu privilegiul repatrierii osemintelor lui Rákoczy, la cari a fost invitat, pentru că până ce vor exista aceste împrejurări și Ungaria va domina în Croația, deputații croați nu pot lua parte la nici o serbătoare ungurească. Croația față de Ungaria este într'o situație mult mai rea, decât a fost pe vremea lui Rákoczy Ungaria față de Austria.

Zădărnice.

(e) Compatrioții noștri maghiari au motive d'a simți o nouă mulțumire.

În părțile polone ale Prusiei s'a produs o puternică agitațiune în favorul limbii poloneze: școlarii născuți din părinți poloni refuză d'a învăța religiunea propusă în limba germană, și s'au pus în grevă generală; Polonii țin adunări în diferite locuri, și în unele părți s'au și ciocnit deja cu organele siguranței publice.

Nu de asta se bucură compatrioții noștri. Bucuria lor, uitând pentru moment înfrățirea maghiaro-polonă, consistă în împrejuraarea că guvernul din Berlin a luat »măsuri energice« pentru potolirea unei mișcări naționale neplăcute.

Și, fiindcă în capitala Germaniei oamenii îndrăznesc a impune Polonilor din Posen limba nemțescă, ar fi »logic« ca și cei din Budapesta, amici ai »măsurilor energice«, să imiteze Berlinul, ... căci e timpul suprem ca nemaghiarii din Ungaria, în număr de două-sprezece milioane, să fie absorbiți în masa celor opt milioane de Maghiari...

E vorba de cifre: în Ungaria opt milioane, față de două-sprezece; în Germania câte-va zeci de milioane, în luptă cu o miniatură de Poloni... Mentea sănătoasă dovedește îndată, că asemănarea cu Germania nu este dintre cele mai norocoase; iar dacă nu uităm, că nemaghiarii au conștiința lor națională, care crește cu fiecare zi, asemănarea aceasta este total greșită, și maghiarizarea devine un lucru tot mai fantastic și mai imposibil de realizat.

În principiu, noi nu putem cere Maghiarilor să nu maghiarizeze, — dacă aceasta este pentru ei poate o chestiune de-a fi sau a nu fi. Însă am spus-o și o mai spunem, că felul, în care să fac încercările de maghiarizare a naționalităților din țară, este pentru noi jignitor, iar pentru Maghiari de un folos problematic și nesigur.

De sute de ani trăim lângă olaltă, avem negreșit și o comunitate de interese; și totuși Maghiarii ne cunosc cât se poate de rău, și nu țin seamă de marile deosebiri ce totdeauna ne-au separat de dânșii. Desconsideră faptul, că bună oară între poporul român și poporul maghiar nu este potriveală nici de rasă nici de confesiune, nici de datine și credințe, nici de temperament, nici de port și mai adese nici de soarte, și că prin urmare suntem două popoare, care, din aceste puncte de vedere, ne excludem unul pe altul. O politică înțeleaptă n'ar trebui să înmulțească și mai tare deosebirile acestea.

Peste hotare noi avem frați români, care dau nainte și de care odată pot să aibă trebuință mare și Maghiarii. Cultura fraților noștri de aceeași limbă este și cultura noastră a tuturor Românilor din țara aceasta; cea mai mare mulțumire sufletească pentru

noi este a trăi, ca și până acum, cu viață culturală românească.

Și de aceea, este de sine înțeles, că nu voim și nu putem să ne maghiarizăm nici noi Români, nici celelalte popoare, care-și au limba lor națională cultivată și în afară de hotarele Ungariei.

În ce se manifestă rezultatul încercărilor de absorbire după 40 de ani de viață constituțională? Cine și cum s'a maghiarizat în acest răstimp?

S'a maghiarizat — se zice — Evreii. În realitate însă elementul evreesc nu este absorbit, și e întrebare dacă va putea vre-o dată să dispară în cel maghiar. Evreul vorbește bucuros ungurește și afectează o mândrie grăind în limba aceasta, — dar rămâne Evreu, cu însușirile bune și rele ale rasei sale.

Mai puțin decât Evreii, vorbesc ungurește nemaghiarii ieșiți din școli superioare, unii mai bine, alții mai slab; dar astăzi mai toți știu ungurește și la trebuință, și vorbesc.

Ceea ce nu intră în mintea unor compatrioți este faptul, că a ști și a vorbi limba maghiară nu este totodată a gândi și a simți în ungurește.

Deputații naționalităților din Budapesta au studiat aproape toți în școli maghiare și de sigur vorbesc bine, unii chiar frumos ungurește. Și, ironia sorții, vorbirile lor suferă mai mult pe colegii lor maghiari... Iată dar, că până când naționalitățile nemaghiare țin în ruptul capului la ființa lor națională și nu vreau să adopteze una străină, până atunci impunerea limbii ungurești nu poate să fie un interes specific maghiar, ci mai de grabă are să fie în defavorul Maghiarilor, mai ale al celor setoși după funcțiunile statului.

Ministrul Appónyi, nobilul conte, binevoeste să ne pună în vedere pentru viitor un nou proiect de lege școlară, care firește, nu va rămânea mai jos de cele multe dinainte. Exaltații nostri încă tot nu pot să cuprindă unul dintre cele mai simple adevăruri, că adevărat: maghiarizarea noastră va rămânea și în viitor tot ceea ce a fost în trecut, — o zădărnice.

Noul ministru comun de război general Schöneich, într-o convorbire ce a avut cu un ziarist maghiar, după ce a spus că va face politica predecesorului său, întărind baza dela 67, a mai declarat:

»Se zice anume, că între condițiunile stabilite între Coroană și coaliție în Aprilie ar fi un punct, în virtutea căruia chestiile militare pe o vreme oare care se iau dela ordinea zilei. Din acestea însă, după cum se vorbește, s'a făcut excepție cu aplicarea unor anume măsuri ce ar fi necesare. Necesitatea acesta însă acum se impune necondiționat și tocmai de aceea conducerea armatei trebuie să tindă la ridicarea contingentului de recruți.»

S'a luat deci dela ordinea zilei numai pretenziile absurde ale conșilor Apponyi, Károlyi, Battyhányi și ceilalți kossuthiști.

Când noi suntem domni!...

(*) În numărul său dela 25 Octombrie »Aradi Közlöny« îi ceartă și batjocorește rău pe Ungurii membri ai congregațiunei, pentru că n'au venit toți la adunarea comitatensă ori și dacă au venit, n'au stat la ședință, ci s'au dus pe la berării și cârcime, contribuind astfel la învingerea, pe toată linia, a naționalităților, adică a Românilor.

Nu mai puțin e cătrănit »Arad és Vidéke«,

iar »Függetlenség« despre cele petrecute la comitat scrie sub titlul »Când naționalitățile sunt — domni!«

În realitate nu s'a întâmplat decât ceea ce trebuie să se petreacă în toate comitatele, unde Români formează majoritatea. Nu odată ni-s'a pus adică dare suplimentară numai pentru că nu ne-am înfățișat cu toți, la ședință, ori dacă au și venit toți, n'au stat la vot, ci frații nostri făceau ca Ungurii Mercuri: se duceau prin oraș, nu stăteau până la urmă. Ba s'a întâmplat și aceea, că am fost bătuți cu voturile unor — Români.

Mercuri chiar, n'am învins decât grație stăruinții de fer a fruntașilor nostri, cari au reținut la ședință pe câți au putut... Și așa însă, de unde la orele 10 eram peste 80 Români, la amezai n'au mai stat decât vre-o 40. Dacă nu se împrăștiu și Ungurii în aceeași proporție, nu eram să învingem...

Iată de ce nu putem îndestul ruga pe frații nostri, membrii în congregație, pe d'oparte să vină totdeauna toți la adunare, pe de altă parte să stea până în capăt la ședință. E o chestie și de onoare aceasta: a se arăta demni de încrederea, ce au pus într'înșii alegătorii, — și e chestie și de apărare națională. Prin votul de Mercuri respinserăm darea suplimentară, ce era să se pună pe poporul sărăcit și de altfel, pentru a mări fondul de penzie al slujbașilor cari — vorba lui Simeon Codreanu — mai mult vânează și petrec decât stau în cancelarie... Am apărât deci de rele — poporul.

Și asta întotdeauna am putea-o face cu succes, numai să fim pătrunși de simțul datoriei.

Încă ceva; să ținem toți împreună. S'a întâmplat adevărat și Mercuri, că fiind vorba de alegerea slujbașilor, nu toți Români au dat votul așa cum se hotărâseră în presară, ci unii au votat de capul lor, făcând astfel să cadă cel pe care fusese vorba să-l alegem.

Dacă asta se va mai repeta în viitor, vom fi siliți să-i înșirăm cu numele pe ceice calcă disciplina și chiar să-i dăm afară din clubul românesc!

În lupta la comitate Români din comitatul Aradului au stat în frunte. Vrem ca în viitor lupta să se dea și cu mai mult succes. Să ne strângem deci rândurile și umăr la umăr să stăm!

În curând vor fi și alegeri prin mai multe cercuri. Din vreme să ne punem pe lucru și să facem ca în adevăr noi să fim domni la comitat, căci voturile cele mai multe noi le avem la sate!

Inregistrăm de altfel un moment nou în luptă: țăranul Simeon Codreanu i-a dăscălit cum trebuie, în limba lor, pe d-nii Unguri, iar țărani Burza din Pâncota și Nistor Flueraș din Zarand se așezaseră la frunte de masă, doi pași de fișpan, și d'acolo protestau de câte ori nu ne-au plăcut cele ce voiau a săvârși domni.

Din Dietă.

— Ședința dela 25 Octomvrie. —

Doi oratori naționaliști au avut să lupte cu reavoința și șovinismul majorității, dl dr. St. C Pop și dl dr. Iuliu Maniu. Amândoi au supus proiectul și declarațiile oficiale ale guvernului unei critici documentate. Dar dl dr. Iuliu Maniu a avut o poziție mai grea. Răspunzând uneia din întreprinderile ce adesea se aruncă deputaților

noștri în cale o ploaie de pietre pentru a răni sau a-i face să cază, dl Maniu a afirmat cu energia-i senină, liniștită dar hotărâtă că este român. Un val de protestări, întreruperi, insulte și invective s'a ridicat, înăbușindu-i glasul pe o clipă. Nimic nu putea supăra și scoate din fire mai mult pe această ceată de șoviniști sau renegați, decât aceasta afirmare atât de hotărâtă, de respicată și mândră a sentimentului, a conștiinței neamului căruia aparține deputatul.

Obișnuieți a trăi într'un mediu care face cele mai supreme eforturi pentru a se lăpăda pe origina sa străină, trăind mereu în acea colecție de lăpădături, adunături și venituri străine care face, ca societatea ungurească de azi să asemene unui Klondyke european, pe care-l nivelează și-l adună un singur lucru: lăpădarea, renegarea trecutului, sângelui și tradițiilor din care a răsărit, mândria de stăpânitori a deputaților unguri a trebuit să primească un ghimpe adânc și dureros la auzirea acestor înălțătoare cuvinte răsărite din conștiința unui trecut, a unei culturi și a unui viitor deosebit ce nu se robește în chip slugarnic unei conștiințe, unei culturi străine. Ziua de azi a adus o frumoasă manifestare a sentimentului nostru național. Ea nu a putut fi înăbușită prin aerele și cuvintele de pașă ale președintelui Jush.

Ședința s'a deschis la 10 și jumătate sub presiul lui Iush.

În continuarea discuției asupra proiectului de lege pentru înaintarea industriei vorbește deputatul național român,

Dr. Ștefan C. Pop, propune amendamentele la punctele a) și c) ale articolului 1. Vorbește despre împărțirea nedreaptă a impozitelor. Nu eu ci un membru al majorității, Návay, a recunoscut că principul progresivității dărilor a fost introdus la noi, dar în sens invers la dările funciare. Aici proprietatea mare plătește relativ mai puțin, decât mica proprietate. Proiectul actual încurajează marele capital. Ear acesta are și până acuma prea multe scutiri de dări. Darea comunală s'a urcat într'un chip de nesuferit, până la 100—150—200% din impozitul direct. În același timp băncile și casele de păstrare nu plătesc nimic. Chiar și ministrul Andrassy a recunoscut că starea aceasta de nesuferit. Trebuie să descărcăm pe micul meseriaș și proprietar dela oraș pentru a mai pune ceva și pe spinarea băncilor și capitalurilor. De altcum fabricile aduc și multe inconveniente. Aradul, un oraș cu o populație de 64.000 de suflete, are un aer infect din cauza fabricii de hârtie ce s'a înființat acolo. Dacă băncile ar lua parte la sarcinile publice, poporul încă le-ar privi mai bucuros. (Aplauze pe băncile naționalităților).

Ministrul Kossuth Ferencz, respinge, firește, amendamentele, desigur nu pentru-că's rele ci fiind-că ele vin din partea opoziției.

Éber Antal: depune mai multe amendamente pe cari Kossuth natural le primește.

Urmează un incident care caracterizează situația lui Polónyi față cu o parte a majorității kossuthiste, care are antipatii pentru acest tip de samsar ajuns ministru.

Éber Antal: cere omiterea dispozițiilor de drept penal introduse de ministrul Polónyi în acest proiect.

Kálóssy József: Susține amendamentul acesta, spunând că dispozițiile acestea nu au loc în proiectul acesta. Ieste un nonsens de-a introduce dispoziții cari privesc și Croația care are drepturi deosebite în privința asta.

Polónyi: intră în sala de ședințe. Se aud voci: Ați comandat să vie stăpânul!

Polónyi: își apără făcătura. Totuși nu îndrănește să o susție pe de-a întregul, ci propune însuși ca partea privitoare la Croația să se modifice. Amendamentul lui Éber se respinge.

Ședința se suspendă pe 15 minute.

După ședință vorbește deputatul român **Dr. Iuliu Maniu**: Protestează împotriva învinuirii că deputații naționali nu ar voi prosperarea țării. Dar' ei tem pe micii meseriași cari prin prezentul proiect vor fi loviți în chip crud. Cri-

fică subvențiunile și puterea discreționară acordată statului. Secretarul de stat Sztérényi a împărțit țara pe categorii. Categoria dintâi ar fi Ungurii neaoși, a doilea ar fi renegații și a treia ar fi naționalitățile. (Mare zgomot).

Nagy György: Vrei să întărim pe valahi?

Markos Gyula: Să gravităm și noi spre București (Mare zgomot).

Dr. Iuliu Maniu: Dl întrerupător a perdut dreptul de a i-se mai răspunde*) (Mare zgomot.)

Markos Gyula: Cine spune adevărul, i-se sparge capul (un proverb unguresc — Red.) (Mare zgomot, Președ. sună clopoțelul).

Dr. Iuliu Maniu: Am auzit cu durere adevărul din gura dlui secretar de stat că populația trebuie împărțită în trei categorii: unguri neaoși, aceștia trebuiesc spriginiți cu toate mijloacele, apoi cei dispuși de a se maghiariza și categoria a treia...

Simonyi Semadan: Există două categorii: unguri și ne-unguri! Patrioți și antipatrioți! (Mare zgomot).

Președ.: sunând clopoțelul, Vă rog să nu-l întrerupeți pe orator! (Sgomot, voci: *Sunt numai patrioți și antipatrioți!*)

Dr. Iuliu Maniu: Categoria a treia, repet, se va sprigini numai când nu veți mai ști ce se faceți cu paralele.

Keller István: Asta-i categoria valahă.

Dr. Iuliu Maniu: Cer ca guvernul să nu stabilească astfel de categorii (Voci: voi le stabiliți) D-voastră le-ați făcut. Dl secretar de stat le-a stabilit în discursul său, zicând că trebuie spriginită ungerimea. Milioanele de populație le alcătuim și noi, nu numai Ungurii.

Markos Gyula: Sunteți Unguri și D-voastră (Mișcare).

Dr. Iuliu Maniu: *Eu nu sunt ungar!* (Mare zgomot în toată sala. Voci: Atunci plecați în România!)

Lázár Pál: La ordine! A zis că nu-i ungar! Aici numai Ungurii au loc!

Nagy György: A zis că nu-i ungar! La ordine! Mare zgomot și voci: *Trebuie chemat la ordine!*

Președintele: N'am auzit termenul întrebuițat de dl Maniu.

Keller István: Bucurați-vă că nu-i ungar! Ne-am rușina, să fie ungar!

Președintele: (sunând) Am să caut în notele stenografice. (Voci: *Chemarea nu-l va mai orige.*)

Dr. Iuliu Maniu: Nu-i nevoie să caute dl președinte (Mișcare) Voi repeta ce-am spus. Am protestat împotriva ideii dlui secretar de stat de a sprigini numai pe unguri!

Markos Gyula: Duceți-vă la București!

Dr. Iuliu Maniu: Trebuie, am zis să sprigim de o potrivă pe toți cetățenii. Mi-s'a strigat: »Și tu ești ungar!« Atunci am răspuns: »Eu nu-s ungar!« (Mare zgomot, strigăte: *Asta-i ne mai pomenit! Indrăznește să repete!*)

Keller István: Ne bucurăm, că nu ești ungar. (Zgomot, mișcare).

Lázár Pál: Dle președinte vă rugăm să-l chemați la ordine!

Dr. Iuliu Maniu: Dl ministru-președinte a răspuns unei întreruperi făcute de mine. Nu vă plângeți căci două treimi din fabrici sunt așezate pe teritoriul naționalităților. De o parte această declarație, ne-a părut naturală, de alta ne-a îngrijit. Ia este naturală căci două treimi din tot teritoriul statului, este locuit de naționalități. (Mare zgomot, Președintele sună).

Somogyi Aladár: Aștia au nebunit!

Lázár Pál: Să auzim pe președintele. (Sgomotul continuă.)

Președintele: Ați spus că nu sunteți deputat ungar. (Protestări, zgomot.)

Lázár Pál: A spus că nu-i ungar!

Președintele: Acum ați mai spus că teritoriul statului este împărțit pe naționalități.

Zboray Miklós: A zis teritor național!

Dr. Iuliu Maniu: Deosebirea asta n'am făcut-o eu, ci dl ministru-președinte.

Termenii întrebuițati de mine sunt scoși din statistica ministrului de interne.

Președintele: Nu sunt teritorii nemaghiare. Dacă veți repeta această expresie, vă voi debraga cuvântul.

Dr. Iuliu Maniu: Regret că nu pot urmări ideea începută.

*) Markos Gyula s'a distins prin întreruperi ca: »O idee de gâtul vostru!« adresată deputatului Vaida.

Lázár Pál: Nici nu suferim!

Somogyi Aladár: Sunt niște dobitoții.

Dr. Iuliu Maniu: Eu vorbesc în limbajul statistice. Dacă nu-l admiteți, este de regretat și compătimeșc știința și libertatea parlamentară a cuvântului (Mare zgomot).

Președintele: Regulamentul vă oprește să discutați cu președintele.

Dr. Iuliu Maniu: Depune un amendament în sensul de-a-se desființa dreptul de discrețiune al guvernului.

Căderea ministrului comun de război.

Budapesta, 26 Octomvre.

O demisiune și o numire cum poate nu s'a mai văzut nici odată. Joi a aflat lumea că ministrul de război Pitreich și-a dat demisiunea și că în acelaș timp urmașul lui a fost numit unul dintre cei mai de seamă dintre ofițerii armatei noastre, generalul Schönaich. Intr'adevăr o schimbare nu se poate mai grabnică, săvârșită în cea mai deplină tăcere și fără crize lungi, fără frământări grele. Cu o zi înainte de ea, nimeni nu a știut, nici nu a bănuit-o măcar. Este ceva aproape misterios în rezezițiunea, tăcerea și graba punctuoasă cu care ea a fost împlinită.

Firește, toată lumea întreabă nedumerită de cauzele ei. Iată ce scrie »Neue Freie Presse« despre aceasta:

Cauza demisiunii lui Pitreich este pactul intervenit astă-primăvară între Coroană și coaliția ungurească. Pactul acesta a avut două puncte de căpetenie asupra chestiunii militare: nu se va da Ungurilor limba de comandă ungurească, în schimb ministrul nu va cere sporirea contingentului militar. Ministrul de război a primit condiția aceasta, deși știa că armata are nevoie absolută și grabnică de noi recruți, căci noile tunuri ce se tornau atunci, reclamau un spor de douăzeci de mii de recruți. El a primit condițiile, crezând că șefii opoziției ungurești ajunși la guvern, se vor înduplecă să acorde sporirea recruților. În cele mai multe cazuri, socoteala ar fi nimerită. Care om politic nu-și schimbă părerile și atitudinea sa din opoziție? Dar socoteala asta nu-i absolut sigură. Socoteala lui Pitreich încă a dat greș. El a făcut toate încercările pentru a schimbă hotărârea guvernului unguresc. Acesta însă n'a cedat. (Probabil nu din convingere ci de frica coliației). Pitreich a tras consecințele, a demisionat.

În zadar am cerca, — urmează foaia din Viena, — să convingem pe unguri. Ei sunt de neconvins, Ca urmare, armata pe care se razimă puterea monarhiei noastre, slăbește. În zadar li-se va spune ungurilor că întărirea și organizarea ei este interesul suprem al lor mai mult decât interesul Austriei. Ungurii sunt mai aproape de Balcan, ale cărei popoare ard de ură împotriva a tot ce-i unguresc. În zadar li-să spune că toate celelalte popoare ale monarhiei, germanii, românii, slavii, italienii sunt potrivnici ai comandei ungurești. Ne mirăm cum foaia jidovească ia act de existența și vederile noastre politice, atunci când are nevoie de ele, dar abea știe de noi când ar trebui să ne apare). Conflictul rămâne neînclăturat. Ungurii nu cedează, cum nu vor ceda nici austriacii.

Toate știrile sunt de acord asupra acestui lucru: Pitreich a demisionat din cauza atitudinii coaliției. El nu mai primește răspunderea pentru valoarea militară a armatei noastre, nu vrea să fie răspunzător pentru ori-ce s-ar putea întâmpla. Această motivare este nu se poate mai elocventă. Ea ne spune că o nenorocire, a catastrofă ar putea să ajungă monarhia din cauza încăpăținării ungurești.

Declarațiile lui Schönaich.

Noul ministru de război a fost numit în ziua în care a fost primită demisiunea lui Pitreich. Fără să bănuiască pentru ce, el a fost chemat la

M. Sa care ordonat să primească portofoliul războiului. Ca un soldat credincios, a spus el unui ziarist, am primit.

Un corespondent al lui »Pester Lloyd« i-a adresat mai multe întrebări la cari Schönaich a răspuns astfel:

Eu nu am alt program ca predecesorul meu. Sunt credincios compromisului dela 1867 și mă țin departe de orice veleități centraliste. Tocmai fiindcă sunt aderentul compromisului în la unitatea armatei. Vom executa în chip cinstit hotărârile comisiei de nouă înși (această comisiune a formulat minimum al pretențiilor ungurești asupra armatei, pe timpul lui Tisza.);

Sporirea recruților este o necesitate. Reorganizarea artileriei cere mai mult material de oameni. Sporirea este eschisă prin pactul cu coaliția, dar află că s'a făcut excepție pentru cazul când anumite înoiri se vor face în armată. Această nevoie există însă acuma în mod real. Vom duce reforma codului și a procedurii militare la bun capăt. În general țin să accentuez că voi căută să satisfac toate dorințele legitime. Cred că am dovedit și până acuma destul respect pentru instituțiile parlamentare.

Asupra motivelor demisiunii lui Pitreich el a spus unui ziarist următorul lucru:

— Am fost și sunt în cele mai bune relațiuni cu fostul ministru. El a făcut tot ce i-a stat prin putință pentru a menține armata la nivelul unde trebuia să fie. Dacă cineva face timp de patru ani cele mai mari silinți zadarnice, ca el, atunci este firesc să zică în cele din urmă: *A fost dejuns, să mai încerce și altul.* Eu voi încerca. Urma va alege dacă voi izbuiți.

Programul noului ministru de externe.

Noul ministru de externe, baronul Aehrenthal a făcut următoarele declarații către un ziarist asupra programului său.

În linii principale programul noului ministru nu se abate dela programul înaintașului său. A fost un nimerit cuvânt al unui ziar maghiar cu veleități de opoziție, numindu-l un *nou Goluchowsky*.

Aehrenthal vrea să menție alianța statului quo în Balcani, prietenia cu Rusia și credință și lealitate către toți vecinii. De altfel Aehrenthal o spune pe față că în chestiile mari ale politicii externe va urma instrucțiile M. Sale.

Este de remarcat tonul deosebit de curtenitor și atențiunea ce o are pentru unguri. Dânsul a accentuat că vrea să-și îplinească funcțiunea în înțelegere cu amândouă guvernele, cel austriac și cel unguresc. El, Aehrenthal, are, zice, multe simpatii pentru Ungaria, unde a petrecut multă vreme și va examina toate dorințele ungurești cu cea mai mare bunăvoință.

Autografele M. Sale.

În monitorul oficial de azi au apărut autografele împărătești, cuprinzând demisiunile și noile numiri în ministerul comun. Au apărut cu totul nouă autografe, trei adresate lui Wekerle pe care M. Sa îl înștiințează despre schimbările intervenite, trei adresate baronului Aehrenthal, una adresată lui Schönaich, prin care este numit ministru de război și câte una lui Pitreich și Goluchowski prin care împăratul își exprimă mulțumirile sale acestor doi foști ministri.

Aceste două din urmă sunt remarcabile prin faptul, că-s mai lungi decât alte autografe asemănătoare și cuprind o laudă înaltă adresată celor doi ministri. În autograful adresat lui Goluchowski, politica acestuia M. Sa își exprimă mulțumirea sa deplină pentru »serviciile credincioase și excelente pe cari le-ai adus Mie, casei mele și monarhiei timp de aproape 12 ani prin activitatea Dtale devotată, hotărâtă și bogată în rezultate«. M. Sa îi împărtășește lui Goluchowski că-i conferă briliantele la crucea cea mare a ordinului Sfântul-Stefan.

Autograful adresat lui Pitreich este și mai lung și cuprinde și o aluziune la cauzele demisiunii lui. Iată pasagiul respectiv: »Dtă crezi că nu mai poți continua cu răspunderea Dtale personală munca cea atât de mistuitoare, pe care nu o întovărășește recunoștința datorită năzuințelor și dorințelor Dtale legitime«.

Amândouă autografe exprimă în ton călduros recunoștința și grația suveranului către cei dimiși.

Libertatea întrunirii și asociațunea.

De dr. U. T. Mihalu.

V.

Omul e un »animal social«. Sociabilitatea e omului înăscută. Nu e bine ca omul să fie izolat, stingher, singur. Aceasta îl face egoist, misantrop, ursuz, antisocial. Frecvența socială încălzește omul, îl face mobil, îl îndeamnă la fapte, îl ambiționează și-l face mai mare. Omul se poate lipsi de totul, numai de om nu. De aceea ne place să credem, că ori-ce asociațune, fie ea pentru câștig, pentru petrecere, pentru cultivarea literaturii ori a muzicii, pentru dans, sport, gimnastică, e utilă societății, ea e mai fecondă și mai prețioasă decât viața solitară. Asociațunea e forma normală pentru ori-ce soi de activitate, serioasă ori distractivă, pentru industrie, agricultură, bănci, negoț, pentru propagarea științei, ori răspândirea civilizației ori pentru delectări și cântări.

Statul va zice, eu însuși sunt o societate, nu mai e de lipsă de alte societăți. În societatea mea nu mai este loc pentru alte societăți. Dar statul e o societate particulară, o societate permanentă, largă, unde oamenii nu se cunosc, unde în mijlocul mulțimei streine își urmărește fiecare interesele lui singuratic. În o societate de mai multe milioane, lipsește intimitatea, confidența, cunoașterea reciprocă și de aproape, calitățile acelea care singure pot face o societate agreabilă, atractivă, casnică. În societatea statului sunt oamenii prea departe unii de alții, distanța între membrii diverși produce răceala și rezerva, și omul caută în societate tocmai atașarea apropiată, familiaritatea, vecinătatea caldă. De aceea e de lipsă să existe între individ și stat asociațuni mai intime și mai concrete, care să fie direct opera societăților, unde să contribuie fiecare din partea sa cu un concurs voluntar și benevol de forțe libere.

Statul e mare și omul singuratic nu poate adese afla o atașare socială conve-

nabilă, pe care o află ușor în o asociațune restrânsă și particulară. Individul care e adese neglijat de stat, e în sânul unei asociațuni foarte bine menageat. Asociațunile private cuprind mai imediat și mai corect interesele și nevoile individului decât statul, care nu poate considera afacerile oamenilor în detaliu numai din o perspectivă mai generală.

Societatea privată e voluntară, vremelnică, societatea statului obligatoare și eternă. În o asociațune intimă pot intra și eși în tot timpul, după plac, din stat nu pot eși și nu pot intra când vreau, libertatea e aici restrânsă și legată de condițiuni particulare. Societatea mă cuprinde parțial, conform dorințelor ce le urmăresc, statul mă înrolează în ordinea lui, care contrazice de multe ori vederilor mele.

Asociațunea nu e un stat în stat, fie ea cât de puternică, de largă, de numeroasă. Dacă ar fi asociațunea un stat în stat, atunci s'ar putea zice și de o familie unde tata e suveran, că ea este un stat în stat, căci în mijlocul familiei guvernează și comandăză factic părinții, ei dispun de toate lucrurile, puterea lor limitează la pragul casei chiar omnipotența statului. Dacă este familia un stat în stat, ar fi conștient, ca statul să dărâme constituțunea familiei.

După teorema asta ar fi ori ce proprietar un stat în stat. Pe bucata lui de pământ el face ce vrea, ară când voește, samână și seceră când crede el că e bine, dispune după voința și pofta lui proprie, el e un rege, un rege unic, un rege necunoscut, dar totuș un rege, un rege de Yvetot. El e un stat în stat, statul ar trebui să desființeze proprietatea. (Faguet).

Statul e o societate a cărei rol conștient, după cum am repetat de mai multe ori, de a ține ordinea în lăuntru, și de a apăra țara în afară. Prin urmare, orice societate, care nu se ocupă cu poliția ori cu meșteșugul armelor, nu intră în noțiunea statului, ea este o societate de alt caracter, care are tocmai pentru asta în variațiunile mul-

tiple a vieții, utilitatea ei, dreptul și resorul de existență.

Istoria încă ne arată, că asociațunea a fost folositoare, dar nu stricătoare oamenilor, ea este exercițiul legitim și salutar unui drept al omului, unui drept cetățenesc inalienabil. Acest drept a eșit acum în relieful său adevărat, asociațunea e azi la toate popoarele principala preocupare economică.

Pentru a introduce asociațunea și la noi, există numai o metodă: *metoda socialistă*, (nu programul ori doctrina socialistă.)

Metoda asta consistă în fondarea de mici asociațuni capilare, care prin avansarea lor succesivă se întrunesc într'un fagure comun. Așa ca Trade-Unions în Anglia. Asociațunile acestea trebuie să înceapă cu necesitățile primordiale a vieții, care sunt cele economice, prin urmare *tovărășii economice*.

Economia e baza întregului edificiu social, pe fundamentul economic se ridică dreptul, școala, biserica, morala... Numai pe o protoplasmă gospodară sănătoasă poate să se bazeze un progres solid și sigur. Când baza economică e slabă, atunci tot edificiul social e zidit pe nășip. Repetăm încă odată: *elementul decisiv și singur dătător de samt în societatea omenească, e cel economic*.

Tovărășiile economice trebuie fondate la sate pe solul comunal pe care se desfășură traiul zilnic al țaranului. Atmosfera urbană nu este prielnică țaranului.

Din România.

Programul desvălirei statuei lui Vasile Alexandru în ziua de 15/28 Octomvrie 1906, în Iași.

I. La ora 8 dimineața, studenții universitari, elevii și elevele școalelor secundare și ai școlii profesionale, ai seminarului conservatorului, școlii de arte frumoase, școalelor normale, ai școlii militare și ai școlii superioare de arte și meserii, precum și școlarii și școlărițele din școalele primare, se vor înorându în piața din jurul statuei și a teatrului, în locurile însemnate mai dinainte.

II. În locurile rezervate în jurul statuei vor lua loc: a) Inaltul Cler. b) Membrii familiei Alexandri. c) Delegații Corpurilor legiuitoare. d) Academia Română. e) Curțile și tribunalele. Corpul avo-

Stoessel e trădător?

Port Arthur pus în stare de apărare sub focul bateriilor japoneze. — Stoessel se predă cu toată părerea contrară a generalilor. — O comparație istorică ușor de răspuns.

În ziua de 13 Decembrie 1904, un obuz se descărcă asupra fortului Ki-Huan, făcând mare învâlmășală în cortul, unde ofițerii ruși se întruneau în cercurile, când erau lăsați în pace de către asediatori.

— Un obuz ori cât ar fi el de mare la așa de puțin luciu în anelele unui asediu, ca acela din Port-Arthur încât oricine se va mira că-l menționăm.

Dar aceasta are o poveste.

În ziua de 15 Decembrie, la 6 oare seara, generalul Kondratenko, ocupat cu repararea stricăciunilor din ziua de 13, se afla un cort, vorbind cu ofițerii. Unul dintr'înșii umplu un pahar cu vodka și bău în sănătatea sa.

— Beți mai bine într'a voastră, copii mei! răspunde generalul.

Când el ridică paharul, un obuz pătrunse tocmai în acel loc ca și rândul trecut.

O lumină orbitoare se văzu — o explozie groaznică: generalul Kondratenko muri, omorât, nu de proiectile, ci de curentul de aer, care-l izbise de zid.

La 18, fortul Ki-Han căzu în mânele Japonezilor cari, în câte-va zile ocupară forturile Kunrirus Ciarsky, Ehrlungshan, Sunsunhan și faimoasa colină de 202 metri.

Rezistența încăpăținată pe care, nici asalturile furioase ale Japonezilor, nici boala, nici foamea, nici izolarea n'au putut-o învinge, a făcut-o un

proiectil, căci omorînd pe generalul Kondratenko, a distrus sufletul rezistenței.

Stoessel nu e oare adevăratul erou oin Port-Arthur, și trebuie să atribuim altuia gloria luptei de unsprezece luni?

Faptele sunt mai tari de cât legendele.

Nimeni n'are dreptul să emită o părere în asemenea materie, mai bine ca aceia cari fură închiși în oraș dela începutul asediului, mai bine decât ofițerul de geniu care, luptându-se sub ordinele lui Kondratenko, rănit fiind alături de dânsul, și prisioner în războiul cu Japonia după căderea fortăreței, îi urmări zi cu zi, ceas cu ceas, disperarea și agonia ei. Astăzi fiind liber, el ne spune fără remușcare, dar și fără pasiune, cea ce a văzut a știut și a înțeles.

Port-Arthur pus în stare de apărare sub focul bateriilor japoneze.

Fără a căuta să deosebească ce era just și adevărat în lupta pentru înalta comandă a fortăreței, lăsând la o parte rivalitățile dintre amirali și generali, acei ce se închiseră nu întârziară să-și dea seama de antipatia lui Stoessel pentru Smyrnoff. Amândoi având acelaș grad, puteau amândoi pretinde înalta comandă. Vechimea lui Stoessel regulă această chestiune.

De atunci, Smyrnoff afectă o desinteresare completă în ceea-ce privea apărarea părăsind ori-ce inițiativă, se mărginea la o supunere pasivă.

Pe când se discută în conșiliile de război, hotărârile ce trebuiesc luate și i-se cerea părerea lui, el se mărginea a răspunde.

— N'am nimic de spus, generale. N'am nici o părere. Sunt sub ordinele dtale.

Stoessel, pe de altă parte se simțea pierdut, și nu-și ascundea părerea sa, că Rușii vor fi învinși. El se luptase alături cu Japonezii la Tien-Tsun și, comparând armatele țarului cu cele a lui Micado, își simțea toată inferioritatea sa. Pentru dânsul ieșirea companiei nu era indoelnică, și primul obuz care căzu asupra orașului îl găsi descurajat cu desăvârșire.

Port-Arthur nu era, la începutul asediului, fortăreața puternică cum ne era descrisă. Linia forturilor era din distanță în distanță plină de construcții neisprăvite, și dacă, pe acea vreme Japonezii ar fi voit, ar fi pus mâna ușor pe dânsa.

Dar luarea Port-Arthurului intră în planul lor de campanie, și urmarea evenimentelor ne-a arătat-o destul de bine.

Intr'adevăr, stăpâni ai mării, liberi să-și debarse trupele lor, fără a le fi teamă de tunurile Rușilor, Japonezii n'aveau decât să meargă asupra lui Kuropatkin. Interesele politice și financiare îi obligară să-și modifice planurile. Pentru a obține bani dela Americani, le trebuia un zalog și acest zalog fu Port-Arthurul. Crezând că vor deplasa printr'aceasta pe Ruși cum au făcut pe Chinezii, ei nu trimiseră pe un tactician, ci pe un general de cavalerie, un »ofițer strălucit«. Dar nu se poate lua un oraș cu câteva escadroane; asediul le apărâ atunci așa cum era: o muncă colosală și metodică.

Intr'acest timp apărâ pentru prima dată Kondratenko.

În opt săptămâni el puse cu o abilitate, un curaj și o repezițiune extraordinară, orașul în stare de apărare.

caților. f) Universitățile din București și Iași. g) Corpul ofițeresc. h) Delegațiunile din țările românești în afară de regat. i) Profesorii secundari. j) Consiliul Comunal și Județan cu delegații județelor și ai comunelor. k) Epitropia sf. Spiridon în corpul medical. Funcționarii administrativi. l) Institutul și institutele cu corpul învățătorilor. m) Delegații deosebitelor societăți din Iași. n) Reprezentanții Presei. o) Delegații Societăților dramatice.

III. La ora 9. I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei, președintele comitetului statuei, va face sfințirea apei, la semnalul de desvălirea statuei, o va stropi cu aghiazmă în sunetul muzicii militare, care va cânta Imnul Național, apoi corul mitropolitan va cânta imnul Gintei latine. IV. Va urma seria discursurilor care se vor face în ordinea următoare: a) Delegatul Comitetului; b) Răspunsul primarului Iașilor; c) Ministrul instrucțiunii publice; d) Reprezentantul Academiei Române.

Ziarul «La Tribuna ilustrată» din Roma, publică în ultimul său număr o superbă ilustrație reprezentând scena remiterii lupoaicei ca pitonine, în arenele dela Expozițiune.

Băncile populare. Din anuarul Băncilor Populare din România pe anul 1905 vedem, că situația băncilor populare este următoarea: există în România 1859 bănci populare, având un capital subscris 16.786.096.25, iar un capital efectiv vărsat de 12.665.824.91, care împreună cu beneficiile nete, cu fondul de rezervă, cu fondurile culturale și filantropice, cu donațiunile spre edificare, însumează un total de 16.703.135.65.

Bogația statelor unite.

O statistică recentă, publicată prin îngrijirea ministerului de comerț din Statele Unite, resumă rezultatul recensământului bogăției Statelor-Unite pentru anul 1900.

După indiciile, cari s'au dat, valoarea totală a manufacturilor Statelor-Unite e prețuită la 13 miliarde de dolari, valoarea produselor agricole la 3 miliarde dolari 314, și aceea a produselor minelor aproape la un miliard dolari.

Bogația totală a fost valorată în 1800, la 30 miliarde de dolari; în 1880 la 42 miliarde și 1/2; în 1890, la 65 miliarde; în 1900, la 94 miliarde. După aceste cifre bogăție pentru fiecare cap de locuitor e trezută la 780 dolari în 1870; la 1,235 în 1900.

S'adăogăm în fine, că cifra comerțului interior al Statelor-Unite în 1905 este evaluată aproape la 24 miliarde de dolari, cifră echivalentă aceleia a comerțului internațional al lumii întregi și că pentru anul 1906 bogăția totală a țării e prevăzută la mai bine de 100 miliarde de dolari.

Regimentul Pawlowski.

Nicolae al II-lea, neliniștit cu drept cuvânt, după atâtea terorisme, se puse sub stăpânirea regimentului Pawlowsky, unul din regimentele gardei celei mai vechi.

Regimentul Pawlowsky a fost creat de Paul I, de unde-și ia și numele.

Având el însuși un nas foarte ridicat, ordonă ca regimentul său să nu fie com-

pus decât din bărbați, cari au nasul egal ridicat, toți trebuiau să fie bărbați frumoși și înalți. Ca complectare un ordin imperial a prescris, că regimentul întins în front de bătaie, trebuia să fie marcat printr'o linie neagră, care trebuia, privind frontul prin flancul stâng, să treacă prin lungul figurilor soldaților și să se termine în flancul drept. Aceasta linie, se numea linia nărilor pe care soldații să negrea înaintea fiecărei reviste, pentru ca linia nasală să iasă mai bine la iveală. Acest ordin s'a conservat cu religiozitate în arhivele marelui stat major.

Au fost trimiși emisari în imperiu pentru-ca să recruteze oameni, cari să împlinească aceste două condiții dorite.

La prima revistă comandantul regimentului general von Drenteln prezintă regimentul scânteietor, pe care-l echipase din nou pe propriile sale cheltueli. Paul I. era radios.

Sărută pe von Drenteln pe amândoi obrazii, îl făcu conte ereditar și îi dăruie domeniile imense. Regimentul fu instalat într'o casarmă aproape de palatul imperial care era legată de palat printr'o galerie suterană, zidită azi și von Drenteln locuia în palatul imperial, mâncând adesea, în intimitatea suveranului său.

Nu trebuie decât o seară de rea dispoziție și Paul I. îl alungă din palat, îi retrase titlul de conte, îl degradă și îl trimise în Siberia. Dar von Drenteln fugi în Prusia și așteptă evenimentele ascuns într'o cetate din Pomerania. Evenimentele se precipitară, Paul I. fu asasinat și fiul și succesorul său Alexandru I. se grăbi a repara toate nedreptățile tatălui său.

Von Drenteln reîntră în posesiunea titlurilor sale și a comandamentului; se re'ntoarse în Rusia unde muri în curând.

Regimentul Pawlowski, care ocupă azi Peterhof-ul și care îi urmă lui Nicolae al II-lea la Tarscoie-Sélo, are fapte de arme glorioase.

În timpul bătăliei dela Terbelin fu decimat până la ultimul soldat, și enormele plăci de aramă, cari ornau shakosul în față fură găurite de gloanțele inimice. Alexandru I jură să respecte uniformă lor și shakosul cu placa străpunsă, și împăratul, care-i succedă «păstră ținuta acestui regiment vechiu, în amintirea frumoasei sale conduite.

O moderniză puțin, luându-i peruca pudrată, iată totul. Părțile esențiale ale uniformei rămaseră, notând și placa îngăurită de aramă și dacă întâlnești un soldat, care are în placa sa 3 sau patru găuri, dovedește că aparține companiei care a suferit așa de mult la Terbelin.

Serbările pentru Rákóczy.

— 26 Oct.

Neamul unguresc serbează în chip măreț și vrednic întoarcerea cenușei lui Rákóczy și a tovarășilor săi în pământul țării sale. În fața acestor viteji, iubitori de țara și poporul lor, în fața marilor lor figuri, în

fața sentimentelor de evlavie pentru un trecut plin de dureri și suferinți ale po-trivnicilor nostri, se cuvine să suspendăm pe o clipă vrășmășile. Să nu-i imițăm pe ei, cari ni-l-au pângărit pe lăncu al nostru, pe un Horea și amintirea atâtor sfinți ai istoriei noastre. Cu inimile pline de un sincer respect pentru sentimentele lor, cu capetele descoperite să lăsăm să treacă cortejul funebru în pas măsurat de jale mută.

Dar participarea noastră nu poate să meargă mai departe. Pe noi trebuie să ne stăpânească neconținut grija de a nu ne amestecă, de a nu ne contopi și pierde în ceata acelor cari ne sunt dușmani. Trebuie să stăm de o parte pentru a nu uită nici o clipă că formăm o altă tabără, o altă familie.

Totuși s'au găsit câțiva români cari se alătură cortejului ce merge în sunetele muzicii străine și supt fâlfăirea steagurilor de culori străine. Ori-ce român de bine trebuie să-i mustre și să-i dojenească. Dacă adversarii nostri și-ar da seamă de motivele ce-i conduc pe aceștia, ar trebui să-i alunge dela moaștele sfinte lor, ca pe niște pângăritori și murdari gheșeftari. Căci nu simțirile de sfântă înfiorare în fața trecutului, ci slugărnicia cea mai josnică, lăpădarea de neam speculătoare, nădejdea lacomă a răsplăteii — acestea îi mână pe oamenii aceștia. Ei simulează simțirile ce arată, pe cari nu le simt, pentru a putea mai pe urmă solicita favoruri și oaze de ros dela stăpâni. Deci le zicem celor ce serbează: alungați-i pe acești zarafi din biserica curată a evlaviei voastre!

Acești oameni nu exprimă sentimentele noastre cari, deși mai rezervate, sunt mai sincere. Ei nu sunt îndrituiți de a se numi reprezentanții nostri.

Așa, între reprezentanții comitatului Făgăraș îl găsim și pe viceșpanul Alexandru Belle. Între participanții trimiși ai comitatului Maramurăș găsim mai multe nume românești, pe dl Titu Budu pe care lumea românească îl credeă până acuma român. Mare cinste pe reprezentantul bisericii românești gr.-cat. din Maramurăș de a fi pomenit numele sau imediat după hahanul Keller János, reprezentantul perciunului. Pe urmă vin dnii Ioan Balea, adevărat Bály János, Petru Mihali, faimosul Pap Simon, care va mai duce pe deasupra și flamura comitatului. Iar după acești domni vor urmă 40 de țărani din Maramurăș, între cari se vor află, firește, și urmași de ai lui — Dragoș voevod.

Un lucru și mai rușinos ne vestesc foile ungurești, atât de rușinos încât aproape nu-l putem crede. P. S. S. episcopul Orășimari, D. Radu a ordonat serbări de amintire a lui Rákóczy prin toate bisericile supuse P. S. Sale. Eparchioții P. S. Sale n'au fost astă-vară decât cel mult șase zile la București, dar suntem siguri că ele au lăsat urme mult mai neșterse în inimile lor decât cei șase ani de ședere în București ai păstorului lor.

INMORMĂNTĂRI

cu pietate religioasă, pe lângă supraveghierea noastră personală, în toate prețurile, cu frumoase decorări de dolio, în mod corăspunzător.

Exhumare și transport de cadavru în toate părțile necunoscând nici piedici, nici distanță.

CSUTAK KAROLY és FIA

primul institut de înmormântare

ARAD, piața SZABADSÁG nr. 20,

o o o o (palatul contelui Nádasdy). o o o o

— Telefon 37, serviciu de noapte (la locuință) : 339. —

Cunune pentru posminte și pantlici pentru cunune pentru ziua morților și pentru ori-care altă ocazie, cu inscripții în ori-ce fel de execuție, recomandăm împodobirea și iluminarea criptelor după cheltuiala ce o vrefi.

SIGRIE de LEMN și METAL

și obiecte de aranjament de tot soiul.

Imprumutăm decorațiuni, catafalc, dric funebru în ori-ce alte obiecte necesare la o înmormântare.

Springinul marelui public • Csutak Károly és fia.

Budapesta, 28 Oct.

Pentru participarea Românilor la serbarea lui Rákóczi trebuie muștrată? Pentru orice Român care cugetă, motivul, ar trebui să fie lămurit și neîndoios. El este acelaș care ne oprește de-a lua parte la orice manifestare de viață politică sau culturală ungurească. Tendenței ungurești de-a șterge, de-a desființa, de-a dărâma toate zidurile și barierele firești ce ne despart, de-a ne amesteca, de-a ne contopi și înghiți pe nesimțite, trebuie să opunem ca un grup aparte, pentru a ne păstra ființa și particularitatea noastră națională. Ori ce colaborare cu ei, ori ce participare la faptele vieții lor naționale, pentru noi este o primejdie. Căci ea aduce o apropiere primejdioasă către ei. Primejdioasă, pentru că apropierea aceasta nu-i o întâlnire la calea jumătate dintre amândouă părțile, ci totdeauna o părăsire desăvârșită a punctului nostru, și o stare fixă pe loc pentru ei. Iar cel ce câștigă în asemenea cazuri sunt ei.

Tendența ungurească este de-a da țării întregi un caracter de mincinoasă unitate, omogenitate, în sentințe, în idei, în manifestări, în simpatii și antipatii. De aci zăpăceala intenționată ce se face cu cuvântul *maghiar*, întinzându-l asupra tuturor locuitorilor țării. De aci de pildă protestările atât de fără rost și contrare realității cu cari un Justh caută să desmintă afirmarea dlui Maniu că în țara aceasta nu sunt români, ci numai unguri.

Ori cât ar fi deci de dorit ca să ne manifestăm și noi sentimentele de pioasă amintire și durere pentru un Rákóczi supt ale cărui flamuri au luptat și bieți români (deși nu pentru idealul ce li-se atribue de dl Iancsó), ne este oprit să ne alăturăm cortelui funebru. Participarea aceasta ar putea fi tălmăcită ca o aderență și închinare aceluiaș ideal pentru care Rákóczi este sărbătorit de unguri. Ba mai mult, presa ungurească n-a întârziat să tălmăcească astfel participarea celor puțini români pe care îi înșirăm mai la vale.

Pe la toate stațiunile din Caraș-Severin pe unde a trecut trenul cu cenușa lui Rákóczi, țărani români, copii de școală au eșit întru întimpinarea trenului.

»Faptul că copii de școală din toate comunele românești de lângă linia căii ferate au eșit întru întimpinarea trenului, că au cântat *Himnusz* (imnul național unguresc) și că l-au știut foarte bine, a făcut o impresie foarte bună membrilor guvernului« — scrie »Bud. Hirl.«

Și remarcați tonul de bucurie în care foaia aceasta înșiră toate comunele românești unde s-a făcut această primire.

Oare pentru aceste ocazii de slugărnice rușinoasă ne creștem noi copii la școli românești? Oare pentru aceasta luptăm toți pentru menținerea școlilor, păzim cu sfințenie și jertfă autonomia bisericii noastre, pentru ca primarii și notarii străini sau înstrăinați să silească pe învățătorii noștri la această prostituție națională?

Oare este bine să oltuim în sufletele primitoare ale copiilor noștri amintirea unui Rákóczi prin astfel de sărbări când venerațiunea lui Horea și Jancu, a lui Ștefan Vlad și Mihaiu încă lipsește? Nu vedeți că este curată sinucidere aceasta?

Comitatul Caraș-Severin, mândrul comi-

tat grănicerean care în cinci colegii electorale a răspins ispitele, a înfruntat terorizmul, presiunea, înfricările, alegând sânge din sângele nostru, acest comitat s-a terfelit. Greșeala lui va fi izvorînd, la cei buni din dezorientare, la cei răi din lipsă de scrupul.

Dl dr. Valer Branisce, directorul »Drapelului«, de sigur, nu a voit să dea o armă în mâinile vrăjmașilor noștri. Și totuși dânsul trebuie să sufere ca dl Jáncsó Benedek, să-i răstălmăcească discursul atribuindu-i aceleași sentimente ca vechilor »Kurucz«-i români. Dacă ai putea prevedea unde va crăpa, de sigur, nu ai da.

Dar să aducem lista adevăraților vinovați. În frunte merg doi prelați. Dr. Hosszu (nu Hossu) și P. S. Sa episcopul Radu, care a căutat să-și repare absența dela corțej prin o ordonanță.

Dintre mireni, cel dintâi este proteguitul unei foi românești, nelipsitul d. *Burdia Szilárd*.

Trenul lui Rákóczi a fost salutat prin copii cântând *Himnusz*-ul și cântece de ale lui Rákóczi și cu steaguri ungurești la următoarele stații: Topleț, Băile Herculane, Mehadia, Iablanița (cu părintele Martinovici și cu învățătorul local în frunte) Domașnia Cornea (aici notarii Andrei Putici și Aurel Roit și învățătorii Nicolae Groșuța, Mihai Vlăduceanu sunt cei laudați de foile ungurești), la Teregova și Ormeniș țărani români au eșit pretutindeni în sunetele muzicilor și ale clopotelor. La Slatina părintele G. Ivanici a căutat încă odată să dovedească frăția cu biserica romano-catolică, fiind alătura de preotul catolic Kersy György. Aici muzica a cântat marșul lui Rákóczi și copiii, probabil cu lacrimi în ochi, au fluturat din batiste. După *Cârpa*, altă stație, trenul a intrat în gara dela Caransebeș. Firește, în frunte primarul *român*, ai orașului *românesc*, Octovian Bordan. Au urmat apoi Jupa, Cavaransacul, Gavoșdia unde primarul Moise *Florea* a vorbit chiar și ungurește spre marea bucurie a dlor ministrii, și între alții notarul Murescu.

Suntem datori adevărului a anunța că și Prea S. Sa Episcopul Aradului a dat ordin privitor la *serbări școlare*; asemenea aflăm aceasta și despre metr. I. Mețianu.

Sârbii din Serbia și Rákóczy.

La Orșova a venit și o deputație de 250 de inși, Sârbi din Serbia între cari peste 30 deputați și chiar foști ministrii — aducând cu sine o cunună. Entuziaștii prietini ai Ungurilor, în escesul lor de zel, s'au pregătit și cu dicții dar lucru naibii... prietenii Unguri *i-a oprit să vorbească*, sub pretext că nu și-au anunțat discursurile mai nainte.

Adevărul e că porunca a venit din Viena, și astfel Sârbii n-au putut decât în chip mut să-și depue coroana lor cu inscripția: »Lui Rákóczi I. — Sârbii din Serbia liberă«.

Cu ce sentimente se vor fi rentors însă la Belgrad, e ușor de închipuit.

Președintele Ligei din România, dl P. Grădișteanu, după cum scriu ziarele din România, ajungând în coalizie de părere cu mai mulți membri din comitetul Ligei, z'a decis să demisioneze.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Octomvrie 1906.

— **Știre personală.** Sâmbătă după sfânta slujbă dumnezească din sala Seminarială, P. S. Sa episcopul *I. Papp* s'a dus la catedrală în reparație, unde a vizitat lucrările și a dat înviațimi privitoare la accelerarea lucrărilor.

Maghiari și Români. Sub acest titlu »Budapesti Hirlap« dela 26 Oct. scrie:

»Ședința (continuare) de azi a congregației a prezintat o foarte plăcută schimbare în relațiunile înverșunate, ce se desvoltaseră între Români și Maghiari. Deja singur faptul, ca deputații Petrovici și Brediceanu au vorbit aproape numai ungurește, pe ungurime a impresionat-o foarte plăcut. După pertractarea serbării Rákóczy (despre asta vorbim în altă parte a ziarului) a venit vorba și despre pamfletul scris de un fost funcționar financiar din Lugoj, în contra mai multor funcționari comitatensi. Românii au declarat, că nu cred cele scrise în pamflet, dar totuși în interesul funcționarilor acuzați au fost de părere a se trece, ca un comisar guvernial să ancheteze... Celelalte chestii la ordinea zilei de asemeni s'au rezolvat în înțelegere deplină între partide«.

— **Maestrul Dima în București.** Ni-se scrie că Reuniunea română de cântări din Brașov, al cărei dirigent este marele nostru maestru G. Dima, va da în ziua de 27 și 28 Oct. v. concert în sala Teatrului-Național din București. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice a pus la dispoziția reuniunii în mod gratuit orchestra ministerului de culte, care va acompania corul brașovean.

— **Geniali!** »Arad és Vidéke« dela 27 c. scrie că la 26 Oct. s'au întrunit în Arad mai mulți adoratori ai lui Rákóczy și instituindu-se în comitet »ad-hoc« pentru ridicarea unei statui lui Rákóczy, a decis să intervină la primărie, cerând ca din locul așa zis »Ovár-tér«, unde ar fi fost odată cetatea lui Rákóczy, să se vândă o parte și din banii vânzării să se ridice statuie.

Așa da! Ce să se mai întreprindă colectă călă vreme este ce vinde?!

— **Noua bancă românească.** În 22 Oct. a. c. s'a ținut adunarea constituantă a institutului de credit și economii »*Arina*« societate pe acții în Sanislău. Adunarea generală constituantă a declarat de înființat institutul cu capital social 1000.000 coroane împărțit în 1000 acții de 100 coroane preț nominal. Activitatea s'a început la 1 Ian. 1907.

La adunarea constituantă au participat peste 40 de acționari reprezentând 476 acții.

Direcțiunea s'a compus astfel: Coriolan Ardelean, vicarul părților Sarmarene în Carei, președinte.

Membri: Gavrilă Lazar de Purcăreți, protopop în Sanislău, dr. Demetriu Kiss adv. diecezan în Oradea-Mare, Alexandru Bonea, proprietar în Sanislău, Georgiu Szilágyi, mare proprietar în Sanislău, Iosif Pataky, coaditor în Sanislău, Augustin Szabó, farmacist în Sanislău, Demetriu Papp, avocat în Verend, Andrei Bogdan, preot în Portelec, Ioan Ternovan, preot în Culciul-Mare.

Comitetul de supraveghiere: Samuil Cicorenescu, contabil diecezan în Orade, președinte; Georgiu Achim, director de bancă în Seini, Romul Marchis, preot în Tămaia, Vasiliu Ardelean, preot în Vețiș, Georgiu Pteanc, inv. în Carei.

— **Autorul farsei dela Köpenich** — prin. Cât de mare senzație a făcut farsa dela Köpenich, așa de mare e și senzația prinderii sale și mai ales stă lumea uimită aflând că are a face cu un »schuster«... De trei zile autorul comediei de care a ris lumea întregă este adică prins. El se numește Venzel Voigt, nu numai oficer, dar nici soldat n'a fost nici odată, ci papucar onorabil până n'a dat pe calea — farselor, — unele reușite altele mai — așa, destul că a stat domnia

și în temniță câțiva ani d'arândul, pentru di-
 șelătorii împreunate cu hoții mari și mici.
 și a fost descoperit: directorul temniței care
 a avut oaspe anii mulți, după descrierea prima-
 rului păcălit a ghicit că el trebuie să fie eroul, a
 pus poliției numele și aceasta a dat de el Vineri
 dimineață în mijlocul Berlinului, într-o cameră
 modestă, unde tocmai își bea cafeaua. N'a fost de
 nici surprins nici speriat, a rugat numai pe
 poliști să-i dea răgaz până își ia cafeaua. S'a
 dat la el 2500 mărci, precum și uniforma de ofi-
 cer, comandată de altfel la un croitor de — curte.
 În temniță e bine dispus, cu umor și numai una
 regretă: l'au împedecat «a se ferici». Deși e de
 ani, Voigt tocmai acum are de gând să se
 căsătorească. Zice că până acum n'a avut prilej (a stat
 ani în temniță). Iși găsisse «o fată bună» care
 să fi fericit. Și banii jefuiți îi trebuiau pentru
 căsătorie.

Poliția nu e însă de loc nici sentimentală nici
 antică, ci pune capăt în așa chip prozaic unei
 epoci clasice!

- Nou ziar. La redacție ne sosește primul
 număr din «Grădina de copii» ce va apărea de
 două ori pe lună. Ea urmărește scopul, ca prin
 joc, iubire și răbdare să dezvoltăm copilul.

- Convocare la convenire de 20 ani.
 Frații preoți, cari au absolvat cursurile teologice
 în Arad în anul 1886 în senzul par. I. din «Obliga-
 ment» sunt invitați să participe, în cât e po-
 sibil cu doamnele soții, la *convenirea frățească*
bilaterală de 20 ani în Arad, Sâmbătă, la 28
Oct. (10 Nov.) 1906.

Toți prietini, foști și actualii profesori precum
 și inteligența noastră din Arad și jur sunt invitați
 la această cale la convenirea noastră.

Programa:

1. La 28 Oct. (10 Nov.) dimineața la 8 ore
 «Deum» și «parastas» pentru repausații frați
 foști profesori, în capela din seminar.
2. Sedință festivă în sala seminarului.
3. Vizită omagială la Preasfințitul domn Episcop.
4. Masă comună.

NB. În presara întâlnire la cafeneaua «Vas»
 Halmagiu, la 12/25 Octomvrie 1906.

Cornel Lazar
 protopop secret.

- Greva medicilor și a farmaciștilor.
 Medicii și farmaciștii din Athena au declarat, că
 în timpul cel mai apropiat se vor pune în grevă,
 dacă sunt pe cale de a muri de foame. Cei mai
 mulți dintre ei au ajuns în o stare materială foarte
 deplorabilă, căci se prea înmulțesc numărul pole-
 nicilor, în cari bolnavii sunt îngrijiți fără plată.
 Dacă guvernul nu va împedea înființarea unor
 policlinice și dacă fiecare medic pentru ori
 ce consultație nu va primi 3 drachme atunci vor
 se grevă.

PARTEA LITERARĂ.

La călătoria mea la București și la Constantinopole.

De Teodor Filipescu.

I.

Expoziția națională din București a stârnit
 încă admirație vizitatorilor streini, și era firesc,
 laudele aduse din partea acestor vizitatori să
 ajungă în inima fiecărui Român. Au mers numai
 că Românii din toate unghiurile la București
 să vadă lucruri, pe cari le pot Românii singuri
 să vadă trecutul și prezentul neamului ro-
 manesc, și să constate aceea-ce trebuie să mai
 facem, ca să ținem pas cu popoarele civilizate
 europene. Acei frați cari au vizitat capitala ro-
 manescă și expoziția s'au reîntors la vatra lor
 natală, că au putut constata progresele ne-
 amului nostru și voința națională la frații din
 străinătate.

Am dorit și eu să văd opera iubitară a fraților
 țara liberă și am plecat din Saraievo la 7
 Septembrie cu trenul de seară către Bosna-Brod,
 pe căile ferate a statului bosneac.

Din Bosna-Brod am călătorit cu trenul căilor
 ungare peste Vinkovce, Mitrovița și India
 Semlin (Zimony).

La 7 ore seara în Septembrie am ajuns la gara
 Semlin, iar la 11 ore și jumătate noaptea ne-
 am imbarcat la agenție, pe vaporul «Szécheny»
 care face cursele dela Budapesta la Orșova. După
 o stăruire de oară a intrat vaporul în râul Sava și

s'a legat de debarcaderul din capitala Serbiei (Bel-
 grad). Aici am petrecut noaptea în vapor până
 dimineața. La cinci ore dimineața deja porni fru-
 mosul vapor din Sava în Dunăre și la vale către
 Orșova.

Capitala Belgrad e după pozițiune un oraș
 foarte frumos, partea de sus a orașului și cetate-
 tea fac asupra călătorului o plăcută impresie.

În Belgrad e de remarcat catedrala mare, care
 s'a clădit dela an. 1837—1845. Mai înainte era pe
 acel loc o biserică veche de bârne și fără turn,
 clădită în anul 1719. Lângă biserica veche (în
 curtea bisericii) a fost mormântul lui *George Po-
 povici* numit și *George Celeș*. Acest bărbat a fost
 Român din Epir și a venit în Serbia în anul 1815.
 El cunoștea limba sârbească, turcă, greacă și al-
 baneză și a fost dragomanul gospodarului Miloș.
 Celeș a fost trimis și ca plenipotențiar la Con-
 stantinopol; ca bărbat a fost foarte vioiu și glu-
 meț. Odată a luat în răs în palatul principelui
 pistoalele beifului din Maghici (Maglici e un sat
 cu cetatea lângă râul Ibar în distr. Zica), a Al-
 banezului Beșamici, care l-a omorât pentru această
 batjocură pe loc în 1 August 1825.

Asupra mormântului acestui Român a fost mai
 înainte următoarea inscripțiune în sârbește: «Acea-
 stă peatră acopere osămintele lui *George Popo-
 vici*, născut în Zagor în partea Epirului în anul
 al zecelea a principelui sârbeșc, gospodarului Mi-
 loș Obrenovici, și poporului sârbeșc, și după
 onoarea mai înaltă dragoman în Belgradul sâr-
 beșc, pe timpul vezirului Marașii Ali-Pașa și
 Abdurahim, care a servit fidel și a fost omorât
 de spahia din Maglici dervişul Beșamici la 1 Au-
 gust 1825 în Belgrad în palatul principelui Miloș,
 care îi ridicase această peatră funerară pentru ser-
 viciul fidel».

Când s'a dărîmat vechea biserică în 1837 s'au
 scos osămintele lui Celeș și s'au îngropat lângă
 biserica din Topcider (Belgrad).*

Dela catedrală în stînga către Dunăre e *Calim-
 megdan* (astăzi parc) și cetatea cu șanțurile și
 ziduri mari, care e situată între râul Sava și Du-
 năre. Pe ziduri se văd caraule (cule pentru straje).
 În cetate pe partea Sud-Ostică era pe timpul dom-
 niei turcești saraiul (curtea, conac) a vezirului,
 adevă a pașei și două moșchee, care se văd și
 acuma. Imprejurul orașului Belgrad erau mai na-
 înainte șanțuri, pe cari s'au săpat de către prințul
 austriac Eugen, pe când asedia Belgradul în 1718.
 Aceste șanțuri au fost întrebuițate și de gene-
 ralul austriac Laudon în anul 1806—1807. Șan-
 țurile s'au întins dela Dunăre peste deal, Vra-
 cear până la Sava, către insula Țiganilor; acuma
 se văd numai ici-colo resturile acestui șanț.

Pe timpul domniei turcești au locuit Turci
 numai în cetate, iar în partea de sus a orașului
 adevă în partea Belgradului, care a fost între ce-
 tate și un șanț ce se întindea dela agenția fluvială,
 de lângă Sava către teatrul național de acuma
 și până jos la Dunăre, au locuit mai mult Ro-
 mânii macedoneni, Greci, Ovrei și Sârbi. În su-
 burbiile Belgradului au locuit însă numai Sârbi
 cu Țigani.

În Belgrad e de remarcat muzeul național, la
 universitate, palatul regal și cimitirul vechiu cu
 biserica din acest cimitir, în care se află mor-
 mântul regelui Alexandru și reginei Draga, ul-
 timul rege din dinastia Obrenovici.

Cu tramvaiul electric se ajunge într'un sfert
 de oră dela palatul regal la Topcider, vechia re-
 ședință de vară a principilor sârbești. În parcul
 din Topcider a fost omorât principele sârbeșc
 Michael, a cărui sânge se păstrează și acuma ca
 relicvie în micul muzeu din conace. Pe lângă
 masa pe care a fost pus acest nenorocit prin-
 cipe când sângeră din rane, se văd toate obiec-
 tele pe cari le-a întrebuițat principele Miloș și
 darurile pe cari le-a căpătat principele Mihael ca
 copil mic, pâinea pe care a lăsat-o Miloș când a
 fugit în 1814 de Turci din Sârbia, modele din
 toate fructele de pomi, cari se cultivă în Sârbia,
 etc. Un copac mare secular cu crăci horizontale
 înaintea conacului e o curiozitate mare.

Aastăzi capitala Sârbiei numără 70.000 de locui-
 tori, a cărei inteligență se recrutează în cea mai
 mare parte din Români macedoneni. În Belgrad
 sunt 500 de pravălii în mâinile Românilor mace-
 doneni, cari sunt în mare parte deja sârbizați,
 târgul întreg are caracter românesc-bizantin. La
 Sârbi din Belgrad, dela măestru până la ministru
 curge în vine sânge românesc.

*Vezi: «Puteșestvie po Serbii, de Ioachim Vuici, Bel-
 grad 1901, I., p. 23—25».

De pe vapor de către Dunăre se văd cule
 lângă zădurile cetății, din cari e Cula Neboiașa
 mai măreață.

La 6 ore dimineața stă vaporul la debarcade-
 rul din *Panciova*, la 7 ore și jumătate ajunge
 orașul și cetatea veche *Smederevo* în Sârbia. *Sme-
 derevo* e un orașel comercial cu 7000 de locui-
 tori. Cetatea din *Smederevo*, care e situată lângă
 Dunăre, are 24 cule, din care două sunt foarte
 mari și frumoase. Imprejurul cetății e un șanț în
 care s'a lăsat pe timpul războaielor apă să intre.
 Această cetate fu clădită de despotul *George*
Brancovici în anul 1427—1430 și aleasă ca re-
 ședință. Ceva mai jos de *Smederevo* lângă Du-
 năre e cetatea *Culici*, iar la ost de *Gradiște* lângă
 Dunăre cetatea *Golubaț*.

Românii au avut deja întărituri la *Smederevo*,
Culici și *Golubaț*. Despotul sârbeșc *George Bran-
 covici* a renovat nu numai aceste cetăți dar și
 altele în Sârbia și a impus dări și poveri mari
 supușilor săi. Poporul a atribuit toate aceste nă-
 cazuri nevestei despotului, Grecoicei *Irina*, și au
 urit-o atâta, încât a rămas până astăzi proverbială
 la poporul din Sârbia și Bosnia «Irena afurisita»
 (prokleta Ierina).

Dela *Smederevo* până la hotarul Bulgariei lo-
 cuesc Români, ei se ocupă cu agricultura și creș-
 țerea vitelor. Românii din Sârbia au o stare ma-
 terială cu mult mai bună decât Sârbi, sunt însă
 persecutați ca naționalitate, lor nu li-se permite
 școală și biserică românească.

La 9 ore și 45 minute ajunge vaporul la *Bu-
 zias*; la 10 ore și 50 minute la *Gradiște* lângă
 malul sârbeșc. *Gradiște* e un orașel cu 3200 de
 locuitori. Spre est de *Gradiște* lângă Dunăre e
 cetatea veche *Golubaț* cu 9 cule lângă care se
 află sâtul *Golubaț* cu vre-o 1500 locuitori.

La 3 ore și 10 minute sfârșește vaporul *Szé-
 chenyi* cursa sa în *Orșova*. (Va urma).

Redactor responsabil: Sever Bocu.
 Editor proprietar: George Nichia.

1003/1906. vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldöt végrehajtó az 1881. évi LX. t-cikk
 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi
 kir. járásbíróság 1906.V.+1643/2. számú végzés által
 Gintner Ádám aradi lakos jelentkezésére és több végre-
 hajtatók javára, Belházy Géza és neje aradi lakosok ellen
 444 K. tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végre-
 hajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 3763 K. ra
 becsült butorok és egyébektől álló ingóságok nyilvános
 árverés útján eladtnak.

Ezen árverés Dürer Gusztáv 105 K. 46 f., Márton és
 Hirsch cég 64 K., és az «Aradmegyei» tkptár 800 K. kö-
 vetelése és jár. erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon Knezich Ká-
 róly, u. 2. sz. a. leendő eszközlésére

1906. évi okt. hó 30. napjának d. e. 9. órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel
 oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok
 ezen árverést az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében
 a legtöbbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak
 adatni.

Az előtérvezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX.
 t.-czikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz ki-
 fizetendő.

Kelt Aradon, 1906. évi okt. hó 14-ik napján.

Gyórfy Andor,
 kir. bir. végrehajtó.

1003 és 1087—1906.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldöt végrehajtó az 1881. évi LX t.-czikk 102.
 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi tsvszék
 7663, 11438. és a budapesti kir. jbiróság 1906. Sp. 898/3.
 1906. Sp. XVI. 148/3. V. 1765. és 1001. számú végzése által
 Blüh J. bécsi cég, Siegfried Hochsinger testvérek, Elster
 testvérek és Fuchs Ignátz végrehajtók javára, Szepecsi János
 Kubina és Mandl aradi lakosok ellen 7419 fill., 109, 41,
 83, 47, 99, 50, 285 kor. 53 fill. tőke és járulékaik erejéig
 elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és
 felülfoglalt és 646 K és 1206 K-ra becsült szobabutor, papí-
 r és folytatólágból álló ingóságok nyilvános árverés útján
 eladtnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Erzsébet-
 utca 13. sz. a. és folytatólág Hunyadi-u. 4. sz. a. leendő
 eszközlésére

1906. okt. 31-ik napjának d. e. 9 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel
 oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok
 ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmé-
 ben a legtöbbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az előtérvezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz.
 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.
 Arad, 1906 okt. 12-én.

Najmányi,
 bírósági végrehajtó.

Nefinte de folosință.

După folo înță

Nu mai este boală de porci

■ dacă vei comanda vestitul ■
praf de nutreț
din Seghedin.

Promovează apetitul porcilor, le curăță muștele, prin ce capătă sânge proaspăt și curat, promovează de tot îngrășatul, după folosință porcii nu se mai îmbolnăvesc.

PREȚUL unei cutii 50 fl. și 1 cor. La comanda mai mare mai ieftin. Revanzătorii au scăzământ la preț.

● Se poate procura exclusiv la ●

Zenke Zoltán, Szeged.

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Poftiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc croizile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne

cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad, Deák Ferenc-u. 2.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1905.
8 Octombrie

114975472

1541971

60613296

24155214

11999666

15153610

2930477

5748600

588302

515770

79310535

—

7354269

33407787

358294969

12000000

19881017

3016596

241748140

1560783

777898

79310535

—

358294869

ACTIV

81380472 Reserva metalică Aur . . . 85419063

33595000 „ Trate Aur . . . 33595000

Argint și diverse monete

Portofoliu Român și Străin

*) Impr. contra ef. publice 8709800

„ „ „ „ in cont curent 21515496

Fonduri publice

Efectele fondului de rezervă

„ „ „ amortisarea imob. și material

Imobili

Mobilier și Mașini de Imprimerie

Cheltueli de Administrațiune

Deposite libere

„ „ & provizoriu

Conturi curente

Conturi de valori

PASIV

Capital

Fond de rezervă

Fondul amortisării imobilelor și material

Bilete de Bancă în circulațiune

Profituri și perderi

Dobânzi și beneficii diverse

Deposite de retras

„ „ „ & provizoriu

Scomptul 5% *) Dobânda 5%

1906.

30 Septembrie 7 Octombrie

116868574 119014063

697537 682210

88315456 87793166

30562484 30225296

11999924 11999924

14796390 14796390

2903324 2903324

5770775 5774517

604705 604705

484643 500133

84576800 84189925

32288500 26024000

11642993 12213671

23210123 22102533

424722228 418823857

12000000 12000000

21402642 21402642

3253368 3253368

268605740 269276580

1646498 1646498

948680 1030844

84576800 84189925

32288500 26024000

424722228 418823857

Mare magazin de specialități din Paris.

Aduc la cunoștința On. public, că

am deschis mare deposit

de instrumente medicale, legători, pentru vătămări, fâșii de legat pânțele, suspensorii, precum și artici optici, ca: ocheanuri pentru teatru și tabere militare și tot felul de ochielari

în ARAD, piața Andrássy Nr. 22.

Se roagă pentru binevoitorul sprijin cu stimă:

Deutsch Mihály.

Mare magazin de specialități din Paris.

Cel mai mare galoniar de mobile și podoabe femeiești din țară.

Fabrică de firețuri de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, firețuri de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre:

FRANKEL JAKAB
SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-UTCZA 1.

SERVICIU REPEDE, PROMT ȘI IEFTIN!

Să sprijinim industria națională!

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după modă **juvelericeale** atât pe bani gata cât și

===== ÎN RATE =====

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria:

Brauswetter János
orologier — Szeged.

Se trimit CATALOAGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit.

Correspondențele să se facă în cât se poate în limba maghiară, germană sau franceză.